

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XVII. Firmana successionis. De Statuto Amandulæ excludente cognatos propter agnatos usque ad secundum gradum, an requirat, ut cognatorum mater sit dotata per eum, de cujus successione agitur; ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

tionis alea, ut sequutum fuit.

Et quoad tertium motivum in decisione desuper edita non tactum, eo quia Rota satisfacta de motivis in prioribus decisionibus canonizatis, de illo non curavit; Quod scilicet cum superesset dicta Hieronyma femina ex masculo prædefuncto, de qua Statutum nullam habet mentionem, & que propterea tanquam in casu omisso, atque per Statutum non considerato, admilla fuit in allegatis decisionibus 291. per 3. rec. & 135. apud Rojas, ita resultaret quod versaremur in casu mixto, ideoque ista mixtura persona non exclusæ faceret in totum cessare Statutum, etiam respectu personæ exclusæ juxta consil. Collegij Perusini inter consil. Angeli 210. cum quo ceteri transeunt, ut omnium latius, & melius Gabr. de success. conclus. 4. num. 10. cum sequen. Maria de success. legal. par. 2. quest. 3. art. 2. atque hanc opinionem tenuit Rota, in Bonon. de Bernaldis apud Giovagn. consil. lib. 1. dec. 59. par. 1. rec. & dec. 43. par. 7. & habetur in Nepefina seu Suvrina success. disc. 3.

In disceptu autem, qui super hoc motivo in congressibus habitus fuit, Collegæ non negabant veritatem conclusionis, sed dubitabant de effectu ob auctoritates Ruini consil. 39. num. 2. lib. 3. Brun. in tract. extraneibus masculis art. 6. num. 136. & aliorum, de quibus plene Giovagn. consil. 2. num. 28. & sequen. & consil. 3. lib. 1. quod scilicet ubi persona excludens est in pari gradu cum exclusæ, & cum altera non exclusæ, unde resultet mixtura, tunc vel exclusæ non admittatur vel si admittatur, faciat partem ad favorem excludentis; Ponendo exemplum de fratre excludente fororem dotatam, quod si adfit etiam soror indotata, ista quidem succederet, sed non per hoc aperit locum sorori dotatæ, & exclusæ facienti partem ad favorem masculi; Et de quo etiam in terminis Consuetudinum Neapolis habetur apud Rovit. consil. 28. & 29. lib. 2. Apont. consil. 61. Capp. Larr. dec. 61. Montan. contr. 1. Bortigli. de success. ab intest. theorem. 16. num. 9. & 10.

Pro isto objecto evitando, (quatenus in prosecutione causæ, illud esset deductum); Dicebam in congressu, quod dupliciter responderi posset; 20 Primò juxta stylum simplicium pragmaticorum, quod allegatæ auctoritates non percuterent casum controversiæ, cum loquantur ubi persona excludens est in pari gradu cum exclusæ, non descendentes ad casum ubi duo obstacula concurrant, unum mixturæ, & alterum inæqualitatis gradus, suppleendum eum fictione representationis.

Et secundo neoterice, assumendo provinciam probandi, quod hæc Ruin. & sequacium opinio non videatur tuta, cum ipsi moveantur ex eo quod conclusio desumpta ex dicta consil. Collegij Perusini fundetur solum in ea ratione, quod eatenus persona exclusæ non admittitur, quatenus excludens admittatur, ita ut ista exclusæ ab alia persona per Statutum omilla, cesset dicta ratio, quam ipsi unicam præsupponunt.

Istud autem præsuppositum detegitur fallax, cum non sit ista vera ratio conclusionis, sed potius altera, quod Statutum loquens in casu simplici, non habeat locum in mixto utpotè omisso, in quo 21 proinde, ipso Statuto de medio sublato, ac si non adesset, intrat in definitè dispositio juris communis, cum eadem sit ratio totius quoad totum, ac partis quoad partem, ut bene ratiocinatur Rovit. consil. 29. num. 6. & per rot. lib. 2. ex Ann. alleg. 117. & aliis quos allegat, ista que est ratio, quam probavit Rota in supra allegatis decisionibus 59. par. 1. & cla-

rius dec. 43. p. 7. rec. Ideoque cum causa disputanda esset in eodem Tribunali dicebam quod procedendum esset cum ratione per ipsum Tribunal canonizata, non autem cum subtilitatibus Consulentium, quorum, utpotè ad pecuniam, vel affectionem scribentium, auctoritas semper est suspecta; Verum defuit occasio id disputandi, atque maturius examinandi, ob subsequitam ut supra concordiam, quæ stantibus prædictis difficultatibus, ab omnibus concorditer consultata fuit.

Ponderabam quoque quod facilius hæc admittenda essent ob particulares facti circumstantias, 22 quod scilicet persona non exclusæ, & à Statuto admilla, esset etiam femina, & remotior; Durum enim, atque ab humana ratione alienum esse videtur, ut soror excludi debeat à successione fratris, ad effectum ut ejus exclusio impingueret portionem alterius feminae remotioris; Verum videbatur, quod in sensu supra allegatorum, hoc absurdum cessaret, quoniam dicta neptis non exclusæ contenta esse debebat sua portione, soror verò exclusæ faceret partem ad favorem excludentis.

Adhuc tamen non cessabat durities, quod soror primi gradus excluderetur per masculos remotiores in secundo gradu existentes, & quod femina remotior succederet, unde posita istius remotioris admisione (in sensu etiam veritatis) credebam justas dictas resolutiones pro sorore; Difficultas tamen mea erat contra utramque ut ex benigna in meo sensu, hujusmodi Statutorum interpretatione æqualiter excludi deberent, ex iis quæ super hoc puncto habentur in dicta Nepefina disc. 3., diversaque ratio est in matre, cujus causa in hoc est proximior, ac favorabilior.

FIRMANA
S U C C E S S I O N I S
P R O
M A N A R D I S
C U M
P I C C U C I I S.

Casu variè decisus per Rotam

De Statuto Amandulæ excludente cognatos propter agnatos usque ad secundum gradum, an requirat, ut cognatorum mater sit dotata per eum, de cuius successione agitur; Et de graduum computatione, an faciendâ sit de iure civili vel canonico.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Resolutiones causæ.*
- 3 *De punctis controversiæ.*
- 4 *Quid disponat hoc Statutum.*
- 5 *Quod debeat sufficere una dotatio.*
- 6 *Ut secunda pars Statuti esset independens à prima.*
- 7 *Testamentis non est immorandum in formula verborum, vel superficie scripturæ, sed in substantia voluminis.*

8 *Idem*

- 8 *Idem in Statutis, & de ratione.*
 9 *De alijs Statuti interpretationibus.*
 10 *Rubrica habet vim legis, vel deseruit pro interpretatione.*
 11 *Observantia nimium est deferendum pro interpretatione.*
 12 *In computatione graduum attenditur dispositio juris civilis.*
 13 *Quando secus, ut attendatur jus canonicum.*

DISCURSUS XVII.

1 **C**um Mandricardus Manardus, scriptis hæreditibus tribus filijs, unica filia dorem in certa summa reliquisset, atque fratres, dicta sorore nupta, & dotata, pro communi viverent, defunctoque uno eorum superstitibus Casare, & alijs filijs, isti convixerint cum patris, eisque uno post alterum ab intestato absque prole defunctis, dicti nepotes possessionem antiquam pro communi continuantes, totum possederint pacificè continuato spatio annorum viginti circiter; Postmodum Piccucij filij Mariæ Joannæ prædefunctæ Raphaeli ultimo defecto, prætendentes ut ipsis ad formam juris communis intestata successio tanquam nepotibus ex sorore æquè debita esset, ac nepotibus ex fratre judicium inmissio in interdico *quorum bonorum* instituerunt coram A. C., à quo prodijt reorum conventorum absolutoria; Introductaque per appellationem causa in *Rota coram Bevilacqua*, datoque debito, an actoribus danda esset inmissio *sub die 14. Martij 1664.* negativè responsum fuit; Reproposita verò causa *17. Junij 1668.* recedendo à decisio, affirmativa prodijt resolutio, adversus quam concessa nova audientia, pendet disputatio soliti dubij, an standum sit in primo, vel in secundo loco decisio.

Quamvis autem Rei conventi cum tribus motivis actores repellere curarent, de quibus omnibus disputatum fuit coram A. C.; Primo nempe de renunciatione; Secundo de fideicommissio à dicto Mandricardo ordinato (ut supponebatur) omnia controversa bona absorbente; Et tertio de Statuto loci cognatorum exclusivo propter agnatos; At tamen Rota suspensis duobus primis, ijsque alijs disputationibus reservatis, de solo puncto intestata successio, ac Statuti respectivè disputare voluit, de dicto autem alio puncto fideicommissi habetur *sub tit. de fideicom. disc. 105.*

In his autem disputationibus; Cum Statutum duo capitula, unum post alterum contineret, quorum primum excludit fœminas propter masculos sub conditione dotis, etiam in modica summa, de bonis ejus, de cujus successione agitur; In altero autem subsequenti demandetur exclusio cognatorum propter agnatos usque ad secundum gradum; Hinc proinde unicus questionis punctus, super quo variavit, erat an ista posterior pars Statuti esset dependens, & consecutiva à præcedenti, ipsa ut intelligenda veniret eodem themate retento, quod scilicet fœmina, à qua cognati descendunt, dotata esset de bonis ejus, de cujus successione agitur, vel potius esset independens, adeo ut dicta dotatio repetita non censetur.

Credebant actores evitare difficultatem cum solo facto, in quo supponebatur, quod fratres, ultra summam dictæ forori à patre relictam, aliam de proprio dedissent pro dote, ideoque satisfactum esset Statuto, quod non exigit integram dotacionem, sed aliquam partem etiam modicam; In hujus autem facti verificatione, certamen erat

causæ Patronorum, cum de his Advocati non legerant.

Ubi verò dictum factum non aliteret; Quatenus pertinet ad Advocatorum partes super dicti Statuti interpretatione, multi pro reis conventis debatur prima resolutio, quoniam, ut dictum est, Statutum duas habet partes, in quarum prima agitur de exclusione fœminarum propter masculos, & tunc cum Statutum exigat illarum dotacionem factam in parte, oportet illius formam implere, quatenus explicitè id exigat; Secus autem ubi verba sint ambigua, adeo ut intret questio, an unica dotatio pro exclusione ab omnibus successibus sufficiat, vel requiratur, ut sequatur de bonis, de quibus in specie est questio, & sic de qualibet successione, cum tunc, quidquid, distinguendo super verborum formulis, & an per alternativam, vel copulativam, habeatur in seipsum enunciatum, *disc. 390. & 429. Merlini;* & in alijs, pro meo sensu omnino verius videtur oppositum, ut unica dotatio sufficere debeat, ut advertitur in *Sarrena, & Nepesina disc. 3.* & in alijs, quoniam lex civilis in multis, unicam semper considerat dotem in numero singulari; Idemque comprobatur communis usus, ac etiam naturalis discussus, ideoque dicta opinio nullam probabilitatem habere videtur, cum in eadem fœminis, quando in familia numerum multarum successio numerum multarum dotes constituit, ut alibi advertitur.

Verum quidquid sit de hoc, inane opus videbatur punctum disputare; quoniam ob prædecessum sororis, ac etiam ob non existentiam patris, adeo ut juxta receptam opinionem *Aronis*, nepotes, exclusi fratribus, vel fororibus, venirent in capita, non autem intraret præsentatio, idcirco dictæ fœminæ persona extranea erat à questione, dum actores veniebant tanquam cognati ex persona propria in concursu agnatorum, & consequenter non agebatur de prima parte Statuti, in qua fit mentio de fœminis, quibus dos congruit, ita sexu exigente pro conservanda honestate, ac pro publico bono, sed de secunda parte, in qua generaliter, ac indefinite agitur de utroque agnatorum, & cognatorum genere complexivo masculinorum, quibus terminus dotacionis incongruit, ideoque omnino improbabilis videbatur posterior intellectus in secunda decisione præstitus, quod scilicet hæc secunda pars Statuti esset dependens, & consecutiva præcedenti, ac propterea intelligenda veniret eodem dotacionis themate, seu præsupposito retento, cum isto secundo casu cesset illa ratio, ob quam statuta facientia fœminas à successione extraneas, illas de dote providere curant, dum etiam lex antiqua, vel nova, quæ eandem exclusionem demandabat, de dotacione sollicita esset, ac etiam quia inhumanum esset, ut fœminæ à successione excluderentur, eisque non daretur provisio.

Pro ista verò interpretatione, uno, vel altero modo faciendi, plura per Scribentes hinc inde dicebantur, ac in utraque decisione ponderatur, attendita verborum formalitate, & an una pars ab altera distincta esset per separatam periodum, seu orationem necne; Et ad quem effectum considerabatur illæ frigiditates Junistarum, de quibus habetur pluries *sub tit. de fideicom. super puncto*, an & quando oratio adjecta prohibitioni alienationis, vel exclusioni delinquentium, sit dependens, vel independens, seu principaliter, vel formaliter ponderando, an adit punctus, vel littera majori

De L. U. O.
 de
 Testament.
 etat.
 qvii
 9

que unam orationem ab altera distinguat, cum similibus considerationibus, quas pro meo sensu semper pueriles censui, congruas Ludi magistris eum pueris grammaticam addiscentibus, quoniam in testamentis, quae scribuntur, vel per ipsosmet testatores litterarum ignaros, vel per Notarios, sive alios eandem imperitiam habentes, sive ad id non advertentes, insuntur in substantia dispositionis, ut etiam litterati experiuntur, quando scribunt negotia, ideoque profusum improprium est ex huiusmodi formalitatibus, voluntatem, uno vel altero modo regulari.

Fortius verò idem dicendum est in Statutis, quae retroactis barbaris, ac indoctis saeculis ordinata fuere, quando etiam in magnis Civitatibus, loquendi, ac scribendi modus, ad modernam politiorum formam redactus non erat, multò magis in huiusmodi parvis oppidis, & locis, in quibus etiam hodiernis temporibus stylus grossolanus connaturalis videtur, ideoque prorsus improprium est, cum huiusmodi verborum formalitatibus, & grammaticorum rigoribus procedi debere, cum omninò verius procedendum sit cum saepius insinuata propositione, ut neglecto verborum cortice, attendi debeat substantia voluntatis, quae stantibus pluries insinuat. Italica moribus, ea est, conseruandi bona in agnatione, ac regulandi successiones in ea forma cum qua in hac regione regulabantur, priusquam iuris novissimi in ventio, ac usus sequeretur, praefereudo agnatos cognatis.

Ac etiam quia, dum in parte praecedenti excluduntur non solum foeminae dotatae, sed etiam earum filij, ista secunda pars omninò superflua, seu facta esset, cum soli filij primi gradus foeminarum sint illi, qui veniunt sub nomine cognatorum excludendorum intra secundum gradum, ideoque non videbatur ad quid oportere repetere hanc secundam partem, nisi ut ea esset omninò discreta à praecedenti, magisque ampla, & complexiva totius generis cognatorum, quam discretionem clarè comprobare videntur pleraque argumenta etiam ex sensu litterali desumpta, & praesertim ampliora verba denotantia etiam intestabilium successione, ob illa verba *proprie, vel improprie*. Potissimè verò attenda Rubrica dictam discretionem clarè ostendente, dum profiteretur de quatuor diversis disponere, nempe de Testamentis, de Substitutionibus, de Successionibus ab intestato, Et quod mulier dotata non succedat; Ergo discretus est casus successione ab intestato generalis à casu particulari exclusionis foeminarum propter dotem; Receptaque propositio est, quod Rubrica ubi habet orationem perfectam, pro lege habenda est, multò verò magis illa attendi debet pro legis, seu nigri interpretatione, ex deductis per *Fenzon. ad Statut. Urbis 151. numer. 8. & 9. Rot. apud Gregor. decis. 3. num. 2. apud Roj. decis. 339. num. 14.* & frequentet.

Quia verò ubi agitur de materia interpretationis legis, vel alterius dispositionis ambiguae, optima, omniumque melior interpretatio est observantia, in qua in secunda decisione magnum constituitur fundamentum; E converso autem agnati rei conventi acriter insistebant, quod ista inconcussa esset in contrarium; Hinc proinde eidem Reis consulti, ut curando quaestionem dirimere cum facto, cuius motiva semper meliora, & solidiora sunt; Quatenus haec praesupposita iustificatio sequatur, pro certo sperandus videtur recessus à secunda resolutione, cum ita observantia accedente, omnis difficultas cesset.

In prima disputatione Rotali, ac etiam coram A. C., praetendebant Scribentes pro actoribus, quod data etiam dictae secundae partis Statuti dependentia, adeo ut motivum dotationis non intraret, adhuc tamen, non erant in gradu, de quo Statutum loquitur utpotè restrictum ad secundum gradum, ex recepta regula, de qua *ex Baldo in l. si avia Cod. de successor. edit. Marescort. lib. 2. var. cap. 8. num. 23. Honded. conf. 4. num. 3. lib. 1. Grat. disp. cept. 67. num. 1. Alrogr. conf. 47. lib. 2.*, ut etiam in terris Ecclesiae in materia successoria, graduum computatio fieri debeat juxta ordinem juris civilis, cum ordo praescriptus à jure canonico perentiat solum materiam matrimonialem, Atque hocposito, resultabat quod attenda persona defuncti, actores erant in tertio gradu, ipsique contententes tanquam consobrini inter se erant in quarto.

Verum istud motivum nullam penitus probabilitatem habebat; Tum quia idem Statutum in alia parte disponit, quod ubi sit mentio graduum, intelligendum veniat juxta ordinem juris canonici, ideoque versabamur in claris, & expressis, in quibus cessant omnes quaestiones, & argumenta; Tum etiam quia receptum est, ut etiam praesumpta, seu adminiculativa diversae voluntatis statuentium probatio in hoc proposito sufficiat ex doctrina *ejusdem Bald. in l. fin. vers. Sed si statutum C. de successor. edit. cum concordantibus per Honded. d. conf. 4. num. 49. plenè Alrogr. dicto conf. 47. lib. 2.* Itaque voluntas videbatur non solum adminiculativa, sed clara, quoniam juxta dispositionem juris civilis, sufficiebat dicere, quod fratres excludant sorores, dum intra istos restringuntur duo gradus de jure civili, ideoque non esset verificabilis alter casus magis genericus concursus cognatorum, & agnatorum nisi inter consobrinos, vel nepotes, & avunculos, & sic attento ordine, seu computatione juris canonici.

NUCERINA

SUCCESSIONIS

PRO

FRANCISCO MORONO

CUM N.

Causa disputata coram Pralato Judice commissario, incertus est exitus.

De Statuto Gualdi vocante fratres, & fratrum filios ad successionem fratris, exclusis foeminis; An attendenda veniat inter ipsos fratres distinctio unitatis, vel duplicitatis vinculi; Et an sub generica exclusione foeminarum, veniat etiam mater.

S U M M A R I U M.

- 1 *Acti series.*
- 2 *De Doctoribus tractantibus quaestionem hinc inde.*
- 3 *Ita sufficit eos indicare absque superfluo cumulo allegationum.*
- 4 *Quomodo ista quaestio decidi debeat, & num. 12.*